

HECE TAŞLARI

36

aylık şiir dergisi

On5şubat2018

elektronik haberleşme adresi

hecetaslaridergisi@gmail.com

BU SAYIDA

Ali Kemal MUTLU / Cumali Ünalđı HASANNEBİOĞLU / Ahmet EFE /

Ferqane MEHDİYEVA / Ali Rıza KAŞIKÇI / Ahmet DOĞRU /

Mehmet Atilla MARAŞ / Metin MERT / Kadir ALTUN / Erol KOCA / Lütfü KILIÇ /

Mehmet PEKTAŞ / Qeşem İSABEYLİ / Köksal CENGİZ (Niyazkâr) /

Rukiyye AYDIN / Fatih KANDEMİR / Özcan GÜLÇİN /

Tayyib ATMACA / Ahmet YALÇINKAYA

KURU GÜRÜLTÜ

Herkes kendi mağrasına çekilmiş, çıkmaya korkuyor insan içine, otobüste tramvayda vapurda, yanımıza bir başkası otursa, elimize telefonu alırız, uzaktaki sanal dostlarımızla, koyu bir sohbeta kapı açarız, ağzımız kıpırdar sesimiz çıkmaz, yanımızda karşımızda kim varsa, varlığından habersize yatarız, kendi kendimize gülücük atıp, ara sıra kikir kikir güleriz, nasıl olsa bir dışardan bakan yok, bedeviyim bedevinin bedevi.

Toprağa basmayız göge bakmayız, lakin yıldızlarla yatıp kalkarız, her gecemiz bir diziye ipotek, her günümüz bir yarına borçlanır, hastalığımızı sosyal medyada, paylaşırız dostlar tıklasın diye, kendi sözlerimiz görsellerimiz, kes kopyala yapıştır ve devam et, önce bir besmele bir de salavat, arkasında bayrak zinciri yapıp, yattığımız yerden söz roketini, atarız düştüğü yere bakmayız, konuşuruz başkasının ağzıyla.

İnsan aramızız çoraklaştıkça, soframızda çoğalıyor kuş sütü, nefis terazimiz doğru tartmıyor, içi boşalıyor vicdanımızın, bazen kellesini koltuğa alıp, bir yiğit çıkıyor meydana inliyor, kanımızda bir kıpırtı oluyor, hem alın hem gönül teri dökmeden, ezan susmaz bayrak inmez diyerek, kuru gürültüden öte geçmeyiz, ismet abi bir el salla ordaysan, toparlandık gitmiyoruz tamam da, herkes kese attırıyor hamamda.

Çizdiğim bu tablo çok mu karamsar, dam başında yetişir mi pırasa, gece uyur gündüz uçar yarasa, balıklar da çıkar mıydı terasa, ilhama *gerek yok hasretin var ya*, kim kimle dolaşır kim kime parya, işlene işlene söz demir oldu, sükutsa bakıra döndü dönecek, aklımızla aramızda sınır yok, bu lale devrinin edebiyatı, suya ve sabuna dokunmaz deyip, bol soslu imgesel cümleciklerle, yemlenmez aç kalır ilham kuşları.

Tayyib ATMACA

AKAR GAZELİ

Ali Kemal MUTLU

Leblerinden meygedem hep âb akar şarâb akar
Gözlerinden dem be dem ey hâb akar serâb akar

Saçların zencîr- i leylâ kaşların râh-ı gurbet
Kirpiğin yıldız misâli ay yüzünden tâb akar

Süt müdür ten-i vücudun koy bebek görsün hele
Gamzelerin mâha dönse gerdanın mehtâb akar

Öyle bir zevk ehlin ki süs yaraşır mı sana
Ziynetin zaten o siman nakkaşa hicâb akar

Gel seninle göz göze hem diz dize meşk edelim
Seyredenler hoşnut olsun manzarı sevâb akar

Sanadır bundan teveccüh aklımız mest her zaman
Gönlümüz var nasbımız yok vaslımız harâb akar

Âhu gözlüm âhım oldun koyverip gittin medet
Çünkü ardın sıra dilden neyleyem azâb akar

Baktığın andan beridir şarkımız tüm âfitâb
Garbımızdan düştün arşım sankidir şahâb akar

Kov **Ali**'m gitsin giden dert ehl-i aşktansa Kemâl
Uğra bak Mecnun gibi sahrâya bir cevâb akar

(Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilün)

GİRİŞ:

Neden bileşmelerine ayıracağız “şiiir”i ve “aşk”ı?

Bir bilimsel makale gibi, analiz ve sentezini yapabilmek için mi?

Üzerinde ne kadar çok düşünürsek düşünelim, “şiiir” ve “aşk” gibi iki kavramı, bileşenlerine ayırmak mümkün görünmüyor.

Kaldı ki, hangisi diğerinin öncülü veya kim kimin ardılı, onu da bilmek mümkün değil. Bunun gibi, nasıl ki aşkı ve şiiiri parçalamak mümkün değildir; o halde “bütün aşklar” ve “bütün şiiirler”i de aynı biçimde ortak paranteze almak hayli zor.

Neden?

Aşk da şiiir gibi, hem sonsuza kadar tek, biricik ve bireysel; hem de ortak paydaya gelebilir nitelikte değil.

1. ŞİİRİN HAYAT HİKÂYESİ:

Şiiirin “başköşede/ köşebaşı/ köşetaşı” olduğu “bizim coğrafyamız”da ve “bizim zamanlarımız”da; şiiirin ve aşkın bütün evreleri, yüzyıldan yıllara hep birlikte süzülerek gelmektedir.

Nasıl mı?

Kendi kişisel şiiir tarihimden yola çıkarak, bizim şiiir tarihimizi kavramak gibi bir kolaylığa başvuralım, isterseniz. Şiiire alan açmamızın, aşkın da yerini kendiliğinden belirleyeceğinin bilincinde olarak söylemeliyiz:

Şiiir aşktır, aşk şiiirdir...

12-13 yaşında ilgi duyduğum şiiire, ‘60’lı yılların başında kendiliğinden ve ortasında belki biraz daha bilinçli ama çok daha istekli olarak...

Bir şiiir çırağı ve iyi bir şiiir okuyucusu olarak her zaman korudum bu dikkati. O günün şartlarında, seçkin olmam mümkün değildi, ama ben, bulabildiğim tüm şiiirleri, yine de seçerek okudum.

14 yaşında, lisede öğrenciydim. Yunus ve Fuzûlî okuyarak başladım. Hem de ne okuma... Ali Nihat Tarlan’ın Fuzûlî divanını, sıra arkadaşımın (İlk Kıbrıs çıkartmasında şehid oldu tank astgm. Feyzullah Taşkınsoy. Girne’de yatıyor. Mezarının başında dua ederken, o zaman çok küçük olan kızım, hüznümün yoğunluğuna bakarak, “Baba, bu senin baban mıydı?” dedi), edebiyat öğretmeni olan yengesinden gizlice alıp, bana getirmesiyle ve kısa sürede geri götürme mecburiyetinden dolayı, çok kısa zamanda bir deftere yazmak ve bütün divanı ezberlemek zorunda kalarak okudum. İyi ki, böyle bir mecburiyetten dolayı, o büyük ustayı hem erken, hem de çok okudum ve iyi ki, bir şiiir çırağı olarak, Fuzûlî divanını, ezberleme kastı olmaksızın kendiliğimden ezberledim. Sonra, sürekli okuduğum, geniş bir yelpazeyi kapsayan çeşitlilikte ve artık şiiirlerimi de yayınlayan aylık edebiyat dergilerinde, hem günümüz şiiirinin içinde bulundum, hem de geriye doğru, edebiyatımızın temel taşlarını okuyup anlama, bu yolu açmak için anahtar kelimelere sahip olma imkânını buldum 16 yaşından itibaren.

Üniversiteyi Erzurum’da okudum, ‘60’lı yılların sonuna doğru...

Bunun bana neler sağladığını, şimdi daha iyi anlıyorum.

Posoflu Müdamî’den, Çıldır’lı Aşık Şenlik’e, Yusufelili Huzurî’den, Narmanlı Sümmanî’ye, Ardanoğlu aşık Efkârî’ye, Erzurumlu İbrahim Hakkı’dan Alvarlı Efe’ye kadar yakın geçmişte yaşamış bu bölgedeki şair/âşıkların şiiirlerinden; belki herkesten biraz daha derin, biraz daha çok ve biraz daha önce haberdar oldum. Bu da, şiiirimin altyapısındaki bu topraklara olan aidiyetin, çok erken bir zamanda önemli bir kısmının, çok sağlam bir biçimde oluşmasını sağladı.

Yüzyüze görüştüklerim, dinlediklerim de oldu.

Lisedeyken, Davut Sularî’yi, Mahzunî’yi dinledim, konuştum, Malatya’da. Erzurum’da, Üniversite’de, bizim öğrencilik dönemimizde hizmetli olan Behçet Mahirî gibi bir ustayı, Reyhanî’yi tanıdım.

Bu işin bir yanı.

Diğer taraftan, lisans öğrenimimde tarım tahsili yapıyor olmama rağmen, Erzurum'da üniversite, tarım öğrenimi açısından olduğu gibi, edebiyat açısından tam bir hazineydi ve ben bu hazinenin tam göbeğine düşmüştüm. Üstad diyebileceğimiz hocalar dönemine yetiştim, ayrıca, daha sonraları üstad sayılanların da asistanlık veya doktora dönemlerini gördüm. Bunların hepsi ile de konuştuk, tanıştık, belki tartıştık; kendi şahsımda, edebiyat üzerine ciddi bir yapılanmanın temelini oluşturduk.

Kimler mi?

Mehmet Kaplan henüz ayrılmıştı Erzurum'dan.

Orhan Okay'dan, *Kaya Bilgegil*e, *Ahmet Bican Ercelasun*'dan, *Saim Sakaoğlu*'na, *Harun Tolasa*'ya kadar nice isimler Erzurum'daydı...

Orhan Türkdoğan, *Afşar Timuçin*, *İonna Kuçuradi* gibi her kesimin nitelikli ve saygın hocaları da o günlerde Erzurum'daydı.

Mustafa Kutlu, *Nevzat Şeker*, *Şükrü Şamdan*, *Bekir Soysal*, *Ahmet Ali Garipkafkaslı* ve daha birçok değerli arkadaşım da öğrenciliğimin yol dostlarıydı...

Halk edebiyatı, ya da divan edebiyatı, eski Türk edebiyatı, yeni Türk edebiyatı ayırt etmeksizin; Türk dili ve edebiyatının en girift meselelerini konuşma imkanı, anlama şansı, analiz/sentez bilimselliği edinmeye çalıştık.

Bu arada *Ali Nihat Tarlan*'dan, *Arnold Toynbee*'ye kadar çeşitli disiplinlerde, önemli ve farklı düşünceleri olan birçok bilim adamını da, konferanslar yoluyla dinleme ve tanıma imkânı bulduk.

Koskoca bir *divan edebiyatını* ve bu toprakların hikmetini yansıtan halk edebiyatını, böylesine güçlü kaynaklardan -öğrenmek demeyeceğim, özümsemek daha uygun- özümsemek, bence, hayatı boyunca kendini şiirin ve Türkçe'nin çırağı sayan bir adam için çok önemlidir; eşi bulunmaz bir şans ve imkândır.

Geleneğe dayalı şiir tezimi, bir Batılı'ya, ama gelenekçi bir Batılı'ya, *T.S. Eliot*'a ait bir 'düşünce küme'si ile bitirmek istiyorum:

+ *Hiçbir ozanın, hiçbir sanatçının tek başına hiçbir anlamı yoktur. Onun anlamı, değerlendirilmesi, ölmüş ozan ve sanatçılarla olan bağının değerlendirilmesidir.*

+ *Tarih duygusu, geçmişin geçmişliğinden başka, şimdiliğinin de kavranmasını gerektirir.*

+ *Şimdi ile geçmiş arasındaki ayrım, bilinçli şimdinin, geçmişin kendi kendisinden olamayacağı kadar, geçmişten haberli olmasıdır.*

2. BİZİM ŞİİR İMPARATORLUĞUMUZ/ GELENEĞİMİZ:

Bütün bunları şunun için anlatıyorum:

İster yerel, ister ulusal, isterse evrensel ölçütleri uygulayın; en iyiler, mutlaka, geçmişteki en iyilerin üzerine bina edilir.

Ya da nice yaşlanırsa yaşlansın, bin yıllık zeytinlerin taze şıvgınları, yeni cıgaları da, o bin yılın kalitesini, değerini aynı güzellikte ortaya koymaktadır; bin yıllık gövde üzerinde de olsa.

Bununla neyi söylemek istiyorum? Şunu:

İsterseniz yukarıda bir kısmının adını andığım bu yörenin âşıklarının en iyilerini baz olarak alın. Annenizin ninnilerinden ne kadar çok şeyin tadını bulacaksınız dimağınızdaki o saklı, o gizli hazinede.

Ya da *Fuzûlî*'den *Kadı Burhaneddin*'e, *Necati Bey*'den *Ali Şir Nevaî*'ye, *Şeyhülislam Yahya*'dan *Şeyh Galib*'e kadar tamamının adını anmaya kalksak, çok zaman gerekecek bu şiir cevahirlerinin yüreğinize üflediği seslerin, hayatınızın toplamı içerisinde dorukları oluşturduğunu fark edeceksiniz, yine aynı söz ve ses hazinelerinde.

Emrem Yunus'u, *Niyazî-i Mısrî*'yi, *Pir Sultan Abdal*'ı, *Köroğlu*'nu, *Dadaloğlu*'nu; Türkçeyi o altın kalıplara döküp, kelimeyi ve sözü ince ince işleyen ustaların, ses hünkârlığını fermanlayan şiirlere, türkülere geçerken, yüreğinizde bir yerlerin sızısını hep hissedeceksiniz.

Ben, aşk ile ilişkilendireceğim şiirden, sadece bunu anlıyorum. Yani, bu dilde söylenmiş sözlerin en dorukdakilerini...

Şiirden, ancak bunu anlamalıyız.

Zamanımız şiirini de, dünyaya, Türkçe bir nefes olarak ancak bu kalitede, bu kıvamda söylemeli, duyurmalıyız.

Küçücük bir şey eklememe izin verin. Geçmişte, bu ülkenin yönetileni de, yöneteni de şiir ile hemhâl

olmuştur. Nasıl ki, ahalinin, her sınıfından şairler varsa, yönetenlerin de; padişahın ulema ve ümeraya, askerden yargı adamına kadar her sınıftan, “her dem taze” şairler vardır.

Şair padişahlar, şair vezirler, şiirle ilân edilen savaşlar, şiirin kapı açtığı barışlar... Ya da gündelik hayatın bir parçası olarak incelidikçe incelen söz uygarlığı... Halkta da karşılığı olan bu söz medeniyetinin, ustalığının ve inceliğinin hayatın her alanında kendini ortaya koyuşu...

Bu nedenle bu dilin, yani Türkçenin şiiri, bu zamana kadar, kendi çağdaşlarına, mesela başka kültürlerin teneke şiirlerine oranla, altın şiirlerdir, cevahir şiirlerdir...

Sadece divan edebiyatı değil, sadece halk edebiyatı değil; devletlerarası mektuplardan, en ücra köydeki çocuk ninnisine kadar her şey, halkın, yılların etkisiyle artık gelenekselleşmiş DNA’larına uyarak, soylu bir yol çizer kendine.

Öyle bir şiir medeniyeti ki; eşkiyası da iyi şair, ona karşı savaşan paşası da...

Birbiriyle savaşan iki padişah, bu medeniyetin iki iyi şairi; *Yavuz Sultan Selim* de iyi şair, *Şah İsmail (Hatayi)* de iyi şair.

Şair padişah *Hüseyin Baykara*’ya vezirlik yapan şair *Ali Şir Nevai*, ne güzel ifade etmiş, “*Hiç ordum olmadığı halde, sadece divanımı göndererek ülkeler fethettim*” diyerek.

Şiirin büyük gücü budur.

Ben, şiir derken, sadece bunu kast ediyorum.

3. KIRILMA NOKTASI, GEÇMİŞTEN KOPUK VE GELECEKSİZ:

Günümüze dönelim, ama ihtiyatla, ama endişeyle, ama –belki de – hayıflanarak...

Şiirin aşkla ilişkisi nedir, ya da nasıl olmalıdır?

Hepimizin çok iyi bildiği bir şeyi tekrar edeyim: Bizim toplumumuzda, günümüzde, insanımızın yüzde yüzü, hayatının belli bir döneminde, şu veya bu şekilde mutlaka şairdir. Bu şiiri de, kendine göre yaşadığı, hayatının nirengi noktası olarak vasfeylediği, kendi gerçeği içinde ulaşılmaz ve büyük diye düşündüğü aşka, o büyük travmaya borçludur.

Kendini âşık, bunun uzantısı olarak da şair zanneder. Ayrıntılarından hiç haberdar olmadığı şiir medeniyetini hiç bilmeksizin, ne yazık ki, söylediklerini, yazdıklarını şiir zannetmektedir. Öyle olunca da, bütün hayatı boyunca şiirle münasebeti, o küçük travma müddetince, bir anlık, yok denecek kadar ve kendinedir.

Derinliksiz ve yüzeyseldir...

Öyle olmasaydı, bunca şairi olduğu söylenen bir ülkede, şiirin değeri bu kadar olur muydu?

Basılan şiir kitaplarının satışından, şiir programlarının dinleyici sayısına kadar sayısal konumuna bakarak diyebiliriz bunu...

Yazılı/sesli/ görüntülü medyada şiirin yersizliğine bakarak da diyebiliriz... Var olanların yüzeyselliğini dillendirerek de diyebiliriz...

Belki hiçbirisi de değil, belki hepsi.

Tarihi geçmişine bakarak, bugün, şiire toplumun yoğunlaşması, ne yazık ki, azdan da azdır.

Bunu nereden anlıyoruz? Tekrar tekrar, altını çizerek, kayda geçirmeliyiz ki, şiirin derdi bu ülkede şunlardır;

Şiir kitaplarının çok az okunmasından değil sadece, “yazılı/ sesli/ görüntülü” medyada da şiire verilen değersiz konumun, çok açık bir biçimde orta yerde durmasından da anlıyoruz bu çok acı veren durumu...

Bu konunun sadece medyadaki konumu değil üzücü olan. Türkiye’de gelmiş geçmiş tüm hükümet programlarının kültür ile münasebetinin soyutluğu ve soğukluğu, özel olarak şiire, genel olarak sanata olan ilgisizliği, ölçülü mesafesi, üzücüdür.

Bu toplumun içerisinde oluşan üniversiteler ve STK’lar için de aynı şeyler söylenebilir.

Bir şiir kitabının 1000 bastığı ve bunun da bin yılda ancak satıldığı ironisiyle bir Türkiye’yi konuşuyoruz. Olayın tek sorumlusunu Kültür Bakanlığı olarak görmek, haksızlık olur. Üniversiteler, basın yayın organları, şu veya bu, hiç kimsenin bu seviyeyi tek başına belirleme gücü yoktur.

Kültür politikalarını halk belirliyor.

Neyi, ne kadar istiyorsa, onu, o kadar buluyor.

Adını saydığım kurumların, belki de bu çıtanın yükseltilmesinde, geniş halk kitleleri üzerinde, öncü bir fonksiyonu olmalı.

Halkın taleplerinin, siyaset kurumundan beklediklerinin, daha çok süzülmesi, incelmesi, değerli kılınması gereklidir. Bunu da sözünü ettiğim kurumların parça parça, bir kısmını yapmaya güçleri vardır. O kısım, taleplerdeki seviyenin yükseltilmesiyle sınırlıdır ancak. Bu ülkede şiirin nasıl zengin, değerli ve yüce bir yeri olduğunu, tarihi geçmişine bakarak anlayacak ve anlatacak kurumları olmalı bu ülkenin.

Bu ülke insanı, kendi tarihini ve kendi söz cevherini, gurur duyduğu bir imparatorluk gibi kavramalı.

Herkes anlamalı ve herkese anlatmalı ki, bu coğrafyada, geçmişte söylenen şiir, hem *mûtenadır*, hem de *müstesnâ*...

Yine bu ülkede yaşayanlar bilmeli ki, şiir, en üstten en alta kadar, toplumun her kesiminde hem çok yaygın, hem çok kaliteli, hem de dili en iyi biçimde kullanmanın harikulâde örnekleri idi, geçmişte.

Bizlere düşen; -bu ülkede, kendine sorumluluk düştüğünü hisseden herkes- herhangi bir şiirin iyi veya kötü olduğunu fark etmelidir. Değersiz olana hayat hakkı tanımamalıdır. Onlar, ancak, şeker kâğıtlarında kendilerine yer bulabilmelidir.

İyi şiiri, değerli bulmalı, sevgi ve saygı göstermeli, fanuslar içinde muhafaza etmeliyiz.

Osmanlı okçularının rekor kırdıktan sonra, menzil taşı dikmeleri gibi, şiirin menziline de bir adım ileri sürmekle görevli olduğumuzu varsaymalıyız.

Şiir, bizden, hepimizden, yüreğini titreştirdiği herkesten, aşkla bunu beklemektedir.

4. BELÂ-YI AŞK İLE ÂŞINA OLAN İÇİN:

Aşktan özel olarak söz etmiyorum.

Aşk kişiseldir.

Genele teşmil edersek, onun görüldüğü ilk mekân, şiirdir. Size şiirden bahsedince, aşktan da söz etmiş olduğumu düşünüyorum. Ben de, sizin çoğunuzun düşündüğü gibi, şiirin büyük bir kısmını aşktan ibaret görüyorum. O yüzden, yaklaşık 50 yıldır yazdıklarımın, şimdiye kadar sekiz şiir kitabımı birleştirdiğim toplu şiirlerimin adı: *Andolsun Aşka!*

Evet, Andolsun Aşka diyorum! Şiir ancak bunu söyleyebilir. Şiir ancak aşkı toylayarak kendini gösterir, ortaya çıkar; boy boylar, soy soylar.

Peki, aşk nedir? Aşk odur ki, olağan olanı, olağanüstüne dönüştürür. Aşk ve şiir, o simyadır ki, insanların çok değersiz buldukları en basit metalleri, insanoğlunun varolduğu günden bugüne kadar en çok değer verdiği 24 ayar altın yapar ve farkındalığını ortaya koyar. Güneşin doğuşu ve batışı anlarındaki o ölümcül görüntü, bir yanıyla aşk, diğer yanıyla da şiirdir zaten; görebilene, anlayabilene.

Şiir, herkesin kullandığı kelimelere, hiç kimsenin bilmediği, rastlamadığı, tahmin etmediği anlamlar yükleyerek, neredeyse yeni kelimeler icat etmektir.

Belki tek kelimeyle, kitapların anlatamadığı, sayfalara sığmayan bir dolu sözü söylenilmektedir.

Şiir maddenin özü, dünyanın cevheri, tözüdür.

5. SONLAMA:

Şu gökkubbe altında her şey konuşuldu, her şey söylendi.

Aşk ve şiir için de bu yargı kısmen doğru.

Ama aşk ve şiirin önü açık. Bundan sonra onunla ilgili o kadar çok şey söylenecek ki; bu güne kadar söylenenlere dönüp bakacak bizden sonra gelecek olanlar ve niye bu kadar az şey söylendiğine hayıflanacaklar, şu kadar binlerce yıllık süreçte, şu 2017 yılına kadar olan tarih diliminde.

Sizi şu zaman parçasında, dünyanın Türkiye'sinde ve bu ülkenin Ardahan'ında, şiir ve aşk gibi insanlığın süsü olan iki kavram etrafında yoğunlaşmış olarak görüyorum, bu nedenle de gerçekten saygı duyuyorum.

Bu duygularla selâmlıyorum sizleri.

Sizleri bu topraklarda, şiire muhatap olmaya lâyık, az sayıdaki insanların önemli bir parçası olarak değerlendiriyor ve bu değerli topluluğunuza saygılarımı, muhabbetlerimi arz ediyorum efendim.

* Ardahan Üniversitesi Hoca Ahmet Yesevi Konferans Salonu 20 Ekim 2017

YA NE VERDİ O YÂR BANA

Ahmet EFE

Boydan aştı gayrı derdim
Gam libası uyar bana...
Ben o yâre canım verdim,
Ya ne verdi o yâr bana?

Bir hışm ile baktı geçti,
Tac u tahtı yıktı geçti,
Harmanımı yaktı geçti,
El misali kıyar bana...

Dert gönülde sultan oldu
Yâd u ağyâr handan oldu
Bir karanlık zindan oldu
Gezdiğim her diyar bana

Nasıl bulam ben yârını
Yasak etmiş gülzârını...
Göstermiyor dîdârını
O vefâsız nigâr bana...

DÜNYADA OLANIN NƏYİ DÜZDÜ Kİ

Ferqane MEHDİYEVA

Baxar üzümüzə dirənən divar
Ağlayaq o ki, var gülək o ki, var.
Hər kəsin dünyadan umacağı var
Alandan gedirik belədən belə...

Ömür bəxtimizə düşən sətirdi
Kimi qazanmışdı kimi itirdi
Tanrı yolumuzda çiçək bitirdi
Solandan gedirik belədən belə.

Nədir bölünəsi bölə bilmirik
Bəlkə bizlik deyil, bölə bilmirik
Neyləyək ölənlə ölə bilmirik
Qalanla gedirik belədən belə.

Bir sözdü deyirəm, bu da sözdü ki
Bu söz ömrümüzü elə üzdü ki
Dünyada olanın nəyi düzdü ki
Yalandan gedirik belədən belə.

HİCRAN MEKTUBU

Ali Rıza KAŞIKÇI

Gözyaşı düşünce silindi yazı
Damla damla doldu hicran mektubu.
Namert bu gözlerim, ıslattı sözü
Elsiz, kolsuz kaldı hicran mektubu.

Adresi unuttum, yüzün aklımda
Yitirdim bak fikrim de yok aklım da
Kimselerden gizlim de yok saklım da
Beni benden çaldı hicran mektubu.

Geceler karanlık seher mi kaldı
İnci mercan bitti güher mi kaldı
Kışlara saplandım bahar mı kaldı
Çiçek çiçek soldu hicran mektubu.

Kelamlar çıldırdı, kalem tutuştu
Sanma ki yazmakla gönlüm yatıştı
Postacı geç kaldı, ecel yetişti
Namazımı kıldı hicran mektubu.

Anlattım yazıyla çektiğim derdi
Satırlar kınadı, heceler yerdı
Zarfa koydum canı murada erdi
Şimdi kitap oldu hicran mektubu.

Rıza'sız uçulmaz, bilmez ki canan
Uçmak peşinde mi aşkınla yanan
Cümle vefasıza ibrettir yazan
Kıblesize yoldu hicran mektubu.

GÜZELLER ŞAHI

Ahmet DOĞRU

Meramını izhar etme âleme
Gönül, senin yurdun değil, ahu dur.
Heva kalmaz muhabbettir arzumuz
Talep dilin gökler yakan ahıdır.

Zaman açar pahasını gündüzün
Keremini ikrar eder doğan gün
Gönül için nefes almak ne mümkün
Saniyeler anın seyrangâhıdır.

Baş eğerler huzurunda af için
Boyun büker el bağlarlar saf için
Cümle vehmi kalp katından def için
Kopardığı kıyametler vahıdır.

Pervaneyiz şulesini yâr bildik
Vuslatın nur, hicranını nâr bildik
Ayrılmayız kamu dünya dâr bildik
Tecellisi gönlün güzergâhıdır.

“Aşk-ı ekber” varsa hudut Mevlâdır
Medet deme gönül ateş evladır
Âşık için daim adın Leylâdır
Sen güzelsin O güzeller şahıdır.

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/on

Mehmet Atilla MARAŞ

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Elli yıldır üzerinde çalıştığım şiir otağımı artık tamamlamış gibiyim. 1966'da başlayıp 2016 da tamamlanan şiir otağımın yedi adet sarsılmaz kolonu var. Bunlar benim, yedi ila on yılda bir yayınladığım şiir kitaplarımın sayısıdır. Aynı zamanda benim çocuklarımın sayısını da çağrıştırır. Bu otağ, iki yüz elli şiir ile örülmüştür. Bunu elli yıla böldüğümüzde her yıla beş şiir düşer. Demek oluyor ki çok verimli bir şair değilim. Ya da titiz bir şairim diye de yorumlanabilir.

Şiir, bir ceht ve çaba işidir. İlham ile ilişkisi varsa da esas olan emektir. Şiirin yüzde doksanı emek ve ustalıktır. Okuya okuya, düşünce düşünce ve yaza yaza geçirdiğimiz uykusuz geceler, saatler, sabahlamalar, bir yoğun emek ve göz nuru olsa gerek. Şiir yazmaya harcanmış bütün bir mesaiye ve zamana rağmen; şairde, ruhsal bir şiir kumaşı, bir istidat ve yetenek yoksa bu çaba, boşuna bir çaba olur. Bu işe tahsis edilmiş ve heder edilmiş bir ömrün sonunda; tanınmamak, bilinmemek gibi bir tehlikesi de vardır bu işin. Zaten işin tabiatında para, pul olmayan ve asla karın doyurmayan böyle zahmeti bol bir işe soyunmak, her baba yiğidin kârı ve harcı değildir. Bunun için biraz deli olmak gerekir. Gönül ve ruhu doyuran böyle bir işten zevk alıyorsanız, manevi bir haz duyuyorsanız emelinize kavuşmuş olursunuz. Gerisi bir uzun hikâyledir. Çünkü bu çaba, bir aşk işidir. İşin içinde aşk varsa, her şey var. Ne demiş şair Fuzuli:

*Bende mecnundan füsün âşıklık istidadı var
Âşık-ı sadık menem mecnunun ancak adı var*

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Elinde şiir eskizlerini içeren defteriyle bize gelen genç bir şair adayına neler söyleyebiliriz? Bütün bir ömrünü şiir sanatına vermiş bir şair olarak ona deriz ki: “Evladım, öncelikle çok okumalısın. Her şeyin yolu, bir bilgi birikiminden geçer. Kendini yetiştirmelisin, bilgi ile donanmalısın. Sonra, şiir okumalarına başlamalısın. Nerden diye sorarsan, Fuzuli babadan derim. Şiir sanatının vaz geçilmez başat teması olan Aşk'ı ondan öğrenmelisin. Ne diyor Fuzuli baba:

*Aşk imiş her ne var âlemde
İlim bir kıyl ü kal imiş ancak*

Divan şiirimizin belli başlı ustalarının divanlarını tetkik etmelisin, o ustaların özgün, bilinen meşhur olmuş, tanınmış şiirlerinden seçmeler yaparak bir kısmını hafızana almalısın. Bu ustalardan bir kısmını şöyle sıralayabilirim -ki hemen hepsi aruz ölçüsüyle yazmışlardır- Fuzuli, Baki, Nabi, Nedim ve Şeyh Galip Dede. İkinci aşama olarak halk şiirimizin yani hece şiirimizin ustalarını tanımalı ve okumalısın Bunlardan da birkaç örnek isim vereyim sana; Yunus Emre, Emrah, Pir Sultan Abdal, Koroğlu, Dadaloğlu...

Cumhuriyet dönemine gelince; Burada Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'le işe başlamalısın. Sonra Necip Fazıl, Nazım Hikmetle devam edip Cahit Sıtkı, Ahmet Kutsi, Ahmet Muhiplerle tanışmalısın. Serbest şiirin ilk temsilcisi Orhan Veli ve arkadaşlarını tanımalısın. Bunların başlattıkları şiir akımına birinci yeni diyorlar. Buna tepki olarak doğan ikinci yeni şiir akımı şairlerinden özellikle Sezai Karakoç'u ve Cemal Süreyya'yı okumalısın. Sonra Ahmet Arif, Hilmi Yavuz, İsmet Özel ve Cahit Zarifoğlu... Sana tavsiye edeceğim şairlerin bir kısmı bunlar.

Bu şairler nasıl yazmışlar, şiir anlayışları nedir, bunları okuyup öğrenmelisin. Şiir sanatına ilişkin yazılmış poetik kitapları arayıp, bulup okumalısın. O kitaplar sana çok yardımcı olacaktır. Bütün bir şiir sanatına ait bilgilerin dışında destek bilgilere de ihtiyacın olacaktır. Bunun için önce İnsanı ve kendini tanımalısın. İnsan psikolojisini bilmelisin. Genel bir felsefe ve mantık bilgisi, yön, yöntem bilgisi sana bu çalışmalarında yardımcı olacaktır. Ve bütün bunların üstünde; hangi dille yazıyorsan o dilin bütün inceliklerini çok iyi kavramalısın. Yazdığın ve konuştuğun dili çok iyi bilmelisin. Bunun için sözlük, lügat çalışması yapmalısın. Bütün bu saydıklarım şiir yazmaya başlaman için gerekli olan bilgilere.

Bütün bunların üstünde; elbette şiir sanatına karşı bir kabiliyetin, bir istidadın ve bir yeteneğin olması gerekir. Bu işe karşı bir istek ve arzu yoksa bu iş olmaz, taşıma suyla değirmen dönmez. Boşun şair olacağım diye heveslenmemelisin. Edebiyatın başka dallarında, güzel sanatın başka dallarında da kendini denemelisin. Baktın ki olmuyor yazmayı bırakmalı ve fakat okumayı bırakmamalısın. İyi bir okuyucu olmak ta her zaman bir yazar olmak kadar önemlidir. Bir genç hevesliye tavsiyelerim bunlardır efendim.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırardan geçmemiz gerekir?

Çok hızlı bir çağda yaşıyoruz. Kitle iletişim araçlarının çoğalması, bize bilgiye ulaşımın ve erişimin kolaylaşmasını sağladı. Bu kolaylık, aynı zamanda büyük bir tehlikenin de ayak seslerine işaret ediyor. Toplum hayatı, sürekli bir değişim ve dönüşüm içindedir. İnsanlık tarihi boyunca da bu böyle olmuştur. Değişen eşya ve sosyal olaylar karşısında birer edebiyat ürünü olan roman, hikâye ve şiir deneme vs. gibi yazı türleri de bu değişime ayak uydurmak zorunda kalacaktır.

Gelenekle gelecek arasında kuşkusuz bir köprü var. Bu köprünün üstünde biz şairler de varız. Bu demektir ki sorumluluğumuz çok büyük. Geleneksel olanı, geleceğe taşıyacak olan bizleriz. Divan ve hece geleneğinden serbest tarza kadar uzanan bir şiiri, içinde bulunduğumuz çağın tanıkları olarak geleceğe taşımak sorumluluğu ve bilinci içinde olmalıyız.

Türk şiirinde, Tanzimat'tan beri süre gelen yenilik arayışları, günümüze kadar devam edegelmiştir. Bu arayışlar devam edecek gibi duruyor. Çünkü denenmemişi denemek, söylenmemişi söylemek bir yeniliktir. Siyasetten edebiyata kadar herkes bir yeniliğe doğru koşup duruyor. Çünkü "Yeni", sihirli, efsunlu bir kelimedir. Her kesimden her insanı cezbediyor, adeta çarpıyor.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Bence yazılamaz, yazılmamalıdır da. Yeni ile eski arasında bir kopukluk olsun istemem. Çünkü her yeni olan, üstünden zaman geçince, tabiri caizse zaman aşımına uğrayıp eskiyince ne oluyor? Gelenek zincirine bir halka olup takılıyor. Geçmişte kalmış şiirimize, tarihi unutmadan onun üstüne yeni bir şiiri bina edebilir, eklenebilir. Edilenler kalıcı, edilmeyenler kaybolup gidiyor.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz "modern şiiri"ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Bir defa bu engeller nedir? Bir ölçü sorunumu, yani aruz, hece ve serbest ölçü sorunumu bu engeller? Sanırım özde ve içerikte bir sorun ve bir engelle karşılaşmamız mümkün değildir. Şekil şartlarında, ölçü ve uyak gibi bir takım zorluklarla karşılaşılabilir. Bir de tabi dil sorunu var. Bugünün şairi, ne ağdalı bir dille ne de Öztürkçe gibi uydurulmuş bir dille değil ve fakat şu anda yaşayan bir Türkçe ile yazması, farklı düzlemlerde ele alındığında, modern yani çağdaş olanla kadim olan arasında bir farklılık olmayacaktır. Farklılaşma; eşya ve sosyal olaylar arasında yaşanacaktır. Bence hepsi budur.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı "şiir" şekline dönüştü?

Bu durum, tamamen insanımızın maddeler dünyasına olan rağbetinin artmasından meydana gelmektedir. Ruh ve mana iklimi, insan hayatından yavaş yavaş çekilirken yerine madde ve maddecilik inancı gelip insanın gönlüne ve kalbine taht kurdu. Bu hal, insanımızın zaman içindeki tercihi kalmış bir durumdur.

Şiir iklimi, insanın ruh ve gönül dünyası ile ilgili bir keyfiyettir. İnsan, kendisinin varlık sebebi olan yaratıcıdan uzaklaşınca iklim değişiyor, manevi iklim maddi iklime dönüşüyor.

İnsan ölümden kaçıyor, yaratıcıdan kaçıyor, ahiretten kaçıyor, geçici olan bu dünyayı esas ve ebedi imiş gibi algılıyor. İşte insanın bu yanlış yanılgısı ve sanısı, onu rabbinden uzaklaştırdığı gibi şiir ikliminden ve şiir coğrafyasından da uzaklaştırıyor. Ruh dünyamızın fakirliği, şiirin mısralarına da sinmiş gözüküyor. Kafa karışıklığı, yazıya ve şiire kadar intikal edebiliyor demek ki.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir, güzel sanatların bir dalı, edebiyatın bir şubesidir. Şiir, güzelliğin nefes alışıdır. Şiir, güzeli arama cehdi ve çabasıdır. Şiir, bir işaret, bir ima, bir çığlık, belki deruni ve lahuti bir sestir. Şiir; sonsuz bir deniz, umman-ı bi-sahildir. Şair olmak Allah'ın bir lütfudur. Şiir, hiç kimsenin söyleyemediğini, bir üst dille

söyleyebilmek maharetidir. Ve nihayet o, hayatımızın bir bahanesidir. Bir şiir metninde; üslup, mimari ve musiki üç önemli esastır. Bir şiirin şiir olabilmesi için; onda ses, ahenk ve ölçü gibi bir takım kuralların boy göstermesi lazımdır. Şairin ustalığı, bunu gerçekleştirebilir. Bunun için bir şiir metninde; kelimelerin biri biriyle raks etmesi, dans etmesi gerekir.

Bu açıdan bakıldığında, bir şiir metnine giren kelimeler şanslı kelimelerdir. Ve şair, şiirine alacağı kelimeleri titizlikle seçme hassasiyetinde olmalıdır. Şiirin teması ve konusu, insan ve onun yapıp ettikleridir. İnsanın dünyadaki konumu, hayalleri, rüyaları, idealleri, düşünceleri, algıları eşya ve sosyal olayları yorumlayış biçimleri vs. gibi her birisi bir şiirin konusu olabilir.

Şiir sanatının sahibi, bizden başkası değildir. Biz insanlar şairlerin yazdıkları şiir metinlerini hep okuyup dururuz. Peki, şiir kimi okur? Beni, seni, onu okur. İşin temelinde ben ve O vardır. Yani yaratıcı... Usta şair Necip Fazıl soruyor:

Ben kimim ve bu hal neyin nesi?

Söyleyin aynalar ben kimim?

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Şiir sanatı, güzel sanatlardan bir sanat olup bu sanatın mutlaka büyük ustaları vardır Eseri, müessir yaratır. Müessir burada usta şairlerdir. Bu sanatın çilesini çekmiş, emek harcamış bu işin ustaları. Ustanın olduğu yerde elbette bu işin müptedileri yani çıracıkları da olacaktır. Ustanın eserine bakarak onu inceleyen çıracıklar olduğu gibi bir ustanın dizinin dibinde yüz yüze, rahlenin karşısında diz kırıp şiir dersi almak ta vardır. Geçmiş edebiyatımızda usta-çirak ilişkisi vardı. Bu gün için şiir mektepleri yok belki ama bazı yazar kuruluşları yazarlık dersleri, şiir atölyeleri ihdas ediyorlar. Bu gibi kuruluşlarda şiir dersleri veren şairlere rastlıyoruz. Benim 1999, 2000 yıllarında Türkiye Yazarlar Birliği Başkanı olduğum dönemde, Türkiye Yazarlar Birliğinde iki yıl, dört sezon süren şiir okulum vardı. Mesela tarihte ilk şiir okulu, Miladın başlarında Sicilya adasında Şair Safo tarafından kurulmuştur.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Üslup 'un sözlük anlamı; tarz, oluş anlatım tarzı, söyleyiş biçimidir. Bir şairin üslubu, kendine ait olan ve asla taklit edilemeyen şiirlerindeki söyleyiş biçimidir. Ya da biçemi...

Üslup; bir şiir metninde izlenen yol, biçem ve usulüdür. Üslup, usule aittir, esasa değil. Ancak bir metinde esas yansıtan şey, muhtevayı yansıtan şey üsluptur.

Şiirde bir öz ve bir de biçim vardır. Üslup şiirin biçimi değil, biçimidir. Ama üslup, şiirde biçime ait bir olgudur. Bir şairin, bir yazarın kendi eserinde kullandığı ve ya oluşturduğu dilin içinde o şairin veya yazarın üslubunu bulabiliriz. Üslup, sanatkârın kendine aidiyetini vurgulayan önemli bir özelliktir. Şair bunu nasıl oluşturur? Şöyle: Bu iş, yıllara mal olan bir keyfiyettir. Çok çaba ve emek ister. Özgün olma adına verilen say ve gayretler sonucu şair kendi sesine ve üslubuna kavuşur. Kendi özgün üslubunu yakalar. Üslup, sahibinin kendi sesidir, soluğudur. Üslubunu kurmuş olan şairler, yarına kalacak olan şairlerdir diyebiliriz.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Gelenekten habersiz olan bir şiiri geleceğe taşımamız oldukça zor görünüyor. Geçmiş, şimdi ve gelecek zaman birebirini takip eden bir akıştır. Bu zaman akışı içinde bir halkanın, bir ilk halkanın olmaması asla kabul edilemez.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Günümüz şiiri deyince bugünün şartlarında ve bugünün şiir anlayışında yazılan şiirler geliyor aklımıza. Bu günün şairleri, daha çok serbest tarzı benimsemiş gibi görünüyor. Ancak günümüz Türk şiirinde bir tıkanma var. Bunu rahat bir şekilde gözleyebiliyoruz.

Çok hızlı bir çağda yaşıyoruz. Her şey, modernitenin etkisi altında geliyor. Haberleşme ağının, kitle haberleşme araçlarının çoğalmasa, internetten bilgiye rahat bir şekilde ulaşmamızı sağlıyor. Bu büyük bir kolaylık belki fakat ama büyük bir tehlikenin gelmekte olduğunu da bize işaret ediyor. Her şey elektronik ortama aktarılıyor. Ve giderek kitabın, derginin hükmü kalkıyor. Sen bile Hece Taşları dergisini elektronik ortamda yayınlıyorsun. O halde yapılacak iş, tekniğe ve gelişen teknolojiye bigâne kalmamak olacaktır. Çünkü çağ bir başka yöne doğru kayıyor.

Edebiyat dergilerinde şiir "başrol oyuncusu" olarak önyazıdan hemen sonra "cam kenarı"nda yer al-

masına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Yo olaya öyle bakmayalım. Şiir öteden beri, ben kendimi şair olarak bildim bileli -elli yılda onlarca edebiyat dergisi takip etmişim- her zaman şiir ön saftadır. Bu onun dolgu maddesi olduğu anlamına gelmez. Bilakis Hikâye ve denemeden daha çok ona değer verildiğinin bir işaretidir. Yayınevleri her zaman bir işe ticari kaygılarla bakar. Bu açıdan şiir kitabına para yatırmaz. Eskiden de yayınevleri şiir kitaplarını az basardı. Şimdi de şiir kitabı bassalar bile bu yayınevi için bir fedakârlıktır. O da topu topu bin adet basar. Bu durum yadırganacak bir şey değildir. Demek ki şiirin has okuyucusu azdır. Bu da üzülecek bir şey değil, sevinilecek bir şeydir. İyi ve has şiir, hiçbir zaman dolgu malzemesi olmadı.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Kuşkusuz faydası dokunur. Bizde her şey emir komuta zinciri içinde yürür. Asker milletiz ya. Bir tarihte, bundan on yıl önce MEB müsteşarı bir genelge yayınladı ve dedi ki: Mayıs ayının son haftasında bütün orta dereceleri okullarda şiirler okunacak, şiir geceleri tertip edilecek. O yıl ve ondan sonra birkaç yıl okullar harıl harıl bu tür gecelerin tertiplenmesi için çaba ve emek sarf ederek hazırlandılar. Sonraları bu iş de tavsadı. Bu işler emir komuta zinciriyle olmaz, Bu şiir işi, sivil bir alanın işidir. Özgürce olacak. Devletin müdahalesi ile olmuyor. İşin başında ve sonunda şiir sanatının öğretilmesi ve sevdirmesi gerekir. Mesela bir acı haber vereyim. Benim Balıkesir Dursunbey’de 1993 yılında ihdas ettiğim ve 20 yıl kesintisiz süren “Su Çıktı Şiir Akşamları “ 2014 yılında, ilçeye yeni seçilen belediye başkanı tarafından iptal edildi ve üç yıldır yapılmıyor. Bu belediye başkanını protesto eden bir akli başında adam çıkmadı. Bir şair, bir yazar, bir gazeteci çıkmadı. Üstelik bu adam, iktidardaki partinin Belediye Başkanı E ne yaparsın burası Türkiye nitekim...

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptir. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Evet, geçmişimizin bize bıraktığı edebiyat ve şiir mirası, büyük bir kültür ve medeniyetin sonucuydu. Büyük uygarlıkların, evrensel çapta büyük sanat eserleri ve büyük sanatkarları olur. Bu bağlamda geçmişimizle övünebiliriz. Ancak bu gün işler öyle değil. Şiir sanatına ilişkin herhangi bir eğitimi verilmiyor ve şiir sanatı sevdirmiyor. Edebiyat, sanat öğreten muallimlerin kendileri önce bu işi sevmeleri gerekir.

Devlet katından söz ederken, merkezi otoritenin böyle bir akli yok. Yani siyasetin sanata bakan bir yüzü ve bir sanat akli yok maalesef. Parti programlarını inceleyin bu dediğimi daha iyi anlarsınız. Kültür bakanlığı, turizme indirgenmiş bir ülkede yaşıyoruz. (Kültür Bakanlığı, Bakanlar Kurulu sıralamasında da en sonda yer almaktadır. Bunu, Resmi Gazeteyi incerseniz görürsünüz.) O takdirde iş yerel yönetimlere düşüyor, şehrininlerine düşüyor, E Yukarıda örneğini verdim İşte. Adam, bırak yeni yeni şiir akşamı ihdas etmeyi düşünsün, mevcut ve geleneksel hale gelmiş bir geceyi, bir sanat etkinliğini iptal ediyor ve hiçbir cenahtan en ufak bir tepki gelmiyor. Şu geldiğimiz hale bakın. Şu sorumsuzluğa bakın, Şu cahil cesaretine bakın! Ve iktidar olduğunu söyleyen adamın iktidarsızlığına bakar mısınız?

Şehirlerimiz, eski şehirler olmaktan çıktı. Yeşile karşı düşmanlık var sanki. Beton ve demir uygarlığına doğru gidiyoruz. Yapılaşmalarda en ufak bir estetik kaygı yok. Bu estetik kaygısızlık ve sorumsuzluğu, ülkenin meclisine yapılan(TBMM) yeni yapılarda daha rahat görmek mümkün. Şehirlerdeki devasa (Mesela Ankara’nın göbeğinde, Çukurambar’da yeşil sahası olmayan, yeterli otoparkı olmayan, kırk beş katlı beton yığını var. O binaya bir baksınlar!) ucube yapılara bir bakınız Allah aşkına. Pıtrak gibi yükseliyorlar ve buna bir dur diyen irade yok. Üstelik bu, İslami hassasiyeti olduğunu söyleyen bir iktidar zamanında yapılıyor. Çok acı bir durum ve çok acı bir hal. Eh, Dost acı söylemiş.

Ruh gidince geriye ölü cesetler kalır. Ruhsuz, sanatsız, duyarsız insan kalabalıklarıyla estetik bir ortam, bir çevreye, bir şehre, bir kitaba ve bir nesle asla ulaşamaz.

Din elden gitmiyor, laiklik elden gitmiyor. Ve fakat gençlik, hızlı bir şekilde elden gidiyor. Ruhsal ve kültürel erozyon oldukça hızlı yayılıyor. Şu andaki gençlik, sanata meyilli bir gençlik değil. Edebiyata meyilli bir gençlik değil. Okumayan, düşünmeyen, yazmayan, konuşamayan, kekeme, bir stadyum gençliği var karşımızda. Bu, adeta robotlaştırılmış, mankurtlaştırılmış, slogancı bir gençlikle karşı karşıyayız. Siyasal İktidarların ülkeyi getirdiği somut gerçek maalesef budur. Allah sonumuzu hayr eyleye. Vesselam.

MEVSİMLER

Metin MERT

Epik Bahar

Bakma ufkun kül köpüklü rengine
Ardından güneşler doğdu doğacak.
Atların soluğu düştü engine
Işık karanlığı boğdu boğacak.

Lirik Yaz

Ey gönül, yan, bencileyin kenarda
Derdini aşikâr eyleme, züldür.
Açma bîganeye, kor seni zorda
Hâl-i melâlin velîcâna bildir.

Pastoral Güz

Mevsim döndü de bahçe harâb oldu
Bülbüller gamzede gül türâb oldu.
Dest-i rûzigârda perîşan evrâk
Geceler serâb, günler serâb oldu.

Didaktik Kış

Ah be hayat, sahi sandım yüzünü
Ömür kırk gün kırk gece masalıymış.
Döndüm döndüm bulamadım düzünü
Âl ü emval, hepsi dünya malıymış.

SÖZ DEMİ

Kadir ALTUN

Söz bitince başlar asıl söz demi
Böyle sessiz durduğuma bakma sen.
Sen okyanus bense güçlü bir gemi
Kıyılara vurduğuma bakma sen.

Bilinmezi sundu bilinmez bir el
Kalmadı arada ne sur, ne engel
Gönlümün sesini duymadan evvel
Dilimdeki kördüğümüne bakma sen.

Bilinmez âlemde yürüyorum ben
Ne duyuyor, ne de görüyorum ben
Bende olan seni arıyorum ben
Sana “seni sorduğuma” bakma sen.

Gönül kelim eder, dile gerek yok
Bülbülün derdi aşk, güle gerek yok
Billahi bülbüle bile gerek yok
Cümleleri yorduğuma bakma sen.

TÜRK'ÜM BEN

Erol KOCA

Tanı beni ey dünya nizam kuran Türk'üm ben
Şu dünyayı döndüren yorulmayan çarkım ben
Peygamberin övdüğü necip, temiz ırkım ben
Yedi düvele sürgün baş kaldıran Türk'üm ben

İlim irfan öğrettim kuş olup kanatlandım
Yürümeği bilmeden kılıç tuttum atlandım
Cenk meydanı dar geldi kundakta pusatlandım
Nice devletler kurup çağ kapatan Türk'üm ben

Denizleri göl yaptım ummanları aştım ben
Yesevi ocağında Yunuslarla piştim ben
Mevsimler bahar iken zemheriydim kıştım ben
Damarlardan fışkıran deli volkan Türk'üm ben

Altaylardan kopunca ırmak gibi çağladım
Oba kurdum ovada atlarımı eğledim
Kımız içtim yay gerdim bir de türkü söyledim
Şelaleden menzile, sakın akan Türk'üm ben

Boy boy ele al beni her biri ayrı cevher
Merhamet timsaliyim düşmanım aman diler
Düşmanlığımı değil alem dostluğum ister
Mazluma muhacire kanat açan Türk'üm ben

Ben Türk'üm arkadaş övünmek hakkım benim
En son dinin mensubu müminim Müslüman'ım
Etten kemikten oldum Adem'im var bir canım
Allah için din için serden geçen Türk'üm ben

Tarihi kurcalarsan her yerde Türk mührü var
İbret için duruyor Çin Seddi denen duvar
Kimler baş eğmedi ki şimdi kim eder inkar
Avrupa'nın ufkunu ve çağ açan Türk'üm ben

Uyan ey genç arkadaş bu cevher senin özün
Akıl kudret cesaret dünya yeniden görsün
Çatmasın çehresini ay yıldızım hep gülsün
Şehitlik şerbetini zevkle içen Türk'üm ben.

HOŞUMA GİDER

Lütfü KILIÇ

Sevinçten, hiddetten heyecanlanan
Kalbimin atışı hoşuma gider.
Gecenin koynundan güne canlanan
Kuşların ötüşü hoşuma gider.

Sevda ateşinin ocağı sine
Kulak kesilmez mı gönül sesine
Muhabbete giden dedeyi nine
Naz ile itişi hoşuma gider.

Damlası rahmettir alın terinin
Ölçüsü, sınırı yoktur ferinin
Savaşta, barışta Türk Askeri'nin
Tüfegi tutuşu hoşuma gider.

Acımasız hayat içimde acı
Ayak baştan, baş ayaktan davacı
Yıkılan hayale umut ilacı
Bulupta satışı hoşuma gider.

Sarf edilen emek, harcanan çaba
Alınmaz nazara, girmez hesaba
Hileyi, kusuru görünce baba
Kaşını çatışı hoşuma gider.

Sonunu getiren sorunlarımın
Varlığına varis yarınlarımın
Şekerden lezzetli torunlarımın
Cana can katışı hoşuma gider.

İrfan belli olur işin başında
Renkler zevke döner, yansır ışında
Hayranlık duyurma çırpınışında
Ressamın rötuşu hoşuma gider.

Gurbete düşse de gönül derdinden
Âşık, ayak kesmez ata yurdundan
Baharın ilkinde karın ardından
Çiğdemin bitişi hoşuma gider.

Lütfü'yü ukbaya doğru götüren
Mahşeri, mizanı akla getiren
Ömrümü tüketen, günü bitiren
Güneşin batışı hoşuma gider.

TÜRK EDEBİYATINA MAHSUS BİR NAZIM ŞEKLİ: TUYUĞ

Mehmet PEKTAŞ

Sözlük anlamıyla “şarkı söyleme, övme, kapalı, gizli ve cinaslı, imâlî söz” anlamına gelen tuyuğ (toyuk, toyuk), yalnız Türk edebiyatında görülen dört mısralık bir nazım şeklinin adıdır. Köprülü bu nazım şekli hakkında, “*Tuyug şekli, klâsik şiirimizdeki hususî nazım şekillerinden biri ve muhtelif bakımlardan belki de en mühimidir.*” der (Köprülü, 2004: 181). Birkaç istisna dışında aruzun yalnız “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” kalıbıyla yazılan tuyuğların kafiye düzeni, mânî ve rubâide olduğu gibi aaxa şeklinde veya kıtalarda olduğu gibi xaxa şeklindedir. Şairler tuyuğ yazarken kafiyeleleri cinaslı kelimelerden seçmeye özen gösterirler, mânî ve rubâide olduğu gibi son mısradaki önemli bir fikir, hikmetli bir söz söylemeye çalışırlar. Buna karşılık cinassız tuyuğlar da yazılmıştır.

Tuyuğun bir nazım şekli olarak ortaya çıkışında Türk nazımının en eski formu olan mânînin çok büyük tesiri vardır. Türklerin Farslarla yakınlaşmasına bağlı olarak mânî nazım şekli, İran halk edebiyatının aruzla yazılıp bestelenen “fehleviyat” isimli rubâîlerinden etkilenmiştir. Tuyuğların cinaslı kafiyele ve 11 heceli “fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün” vezniyle yazılması mânîlerin bu şiir formu üzerindeki en belirgin izleridir. Gibb, mânî ve rubâî tesirinden hareketle tuyuğ için “melez bir tür” ifadesini kullanır (Gibb, 1999: 73). Daha çok Azeri ve Çağatay edebiyatlarında görülen tuyuğ, Anadolu sahasında da bir dönem kullanılmıştır. Azeri sahasında Kadı Burhaneddin ve Seyyid Nesîmî, Çağatay sahasında Nevâî ve Bâbü’r Şah, Anadolu sahasında Ahmed Paşa ve İvazpaşazâde Atâî tuyuğ yazan belli başlı şairlerdir. XVI. yüzyıldan sonra tuyuğ yerini rubâîye bırakır. Nitekim Sehî Bey, tezkiresinde, kendi şiirinin bülbül sesi gibi güzel olduğunu, diğer şairlere ait şiirlerin bunlarla kıyaslandığında tuyuğ gibi kaldığını söyler:

Bülbül sadâsı gibi şi’r-i Sehî güzeldür

Eşâr-ı gayriler hep âña göre tuyugdur (Sehî Beg, 2017: 33).

Kadı Burhaneddin, aşağıdaki tuyuğda “kan” kelimesinin iki farklı anlamından yararlanır. Hayat sıvısı anlamındaki “kan” kelimesinin –i eki almış hali aynı zamanda “hani”nin arkaik şeklidir. Şair, ilk mısradaki “kan” kelimesini “hani, nerede” anlamında kullanır. Âşıklık iddiasında olanın gözünde kan olmalıdır. İkinci mısradaki şair, gözünde “kan hani?” diye sorar. Âşıklar, sevgili için kendilerini tehlikeye atarlarken, şair onun yoluna canını koyar:

Dünyâda gerçek ‘âşık kanı kanı

‘âşık isen gözüñün kanı kanı

Her ‘âşık maşûk için baş oynarsa

Ben ‘âşıkun yoluna cânı cânı (Kadı Burhaneddin)

Âşık, sevgiliye karşı koşulsuz bir aşk beslerken hiçbir zaman duygularına karşılık bulamaz. Âşığın onca fedakârlığına karşılık sevgili onu azarlar, aşağılar. Âşık, sevgilinin kendisine çektiydikleri karşısında tahammül etmek zorundadır. Bilir ki yâre kavuşmak az az, yavaş yavaş olur:

Dilberün işi ‘itâb u nâz olur

Çeşm-i câdû gamzesi gammâz olur

İy gönül sabr it tahammül kıl âña

Yâra irişmek işi az az olur (Kadı Burhaneddin)

Aşağıdaki tuyuğda şair “e” ve “m” sesleri ile güçlü bir ahenk sağlar. Şairin servi gibi boyu aşk derdinden iki büklüm, gözleri ise sürekli nemlidir. Aşk için sürekli zehir içen âşığın yediği ise gamdır:

Serv kaddüm yoluna ham durur ham

Gözlerüm ‘ışkuñ için nem durur dem

Zehr içerem ‘ışkuñ için dembedem

Yimegüm ol ortada gam durur gam (Kadı Burhaneddin)

Sevgilinin yoluna canını veren canbaz yani, canını hiçe sayan, canını tehlikeye atandır. Aşk eri, maşu-

kunun her zaman en yakınındadır. Gelenekte, Aşk derdinin gizli tutulması makbuldür. Âşık, duygularını ulu orta ifade etmez, içten içe yanar durur. Âşık her ne kadar sırrını kimselere söylemese de gözünden akan yaşlar ve derdinden sapsarı kesilen yüzü onu ele verir, gammazlar:

*Yoluna cânın viren cânbâz imiş
‘İşk eri maşukına dem-sâz imiş
Gizleyem dir idi ‘âşık râzını
Göz yaşı yüz sarusı gammâz imiş* (Kadı Burhaneddin)

Divanında 315 tuyuğ bulunan Nesîmî’nin tuyuğları cinassızdır. Nesîmî, tuyuğlarının bir kısmını âşıkane bir eda ile yazarken bir kısmında Hurufilik tesiri altındadır. “Gözlerün” redifli tuyuğda şair, sevgilinin gözlerini avcıya benzetir. Bu avcı sihir ile canları avlar. İkinci mısra da gözler ahir zaman fitnesidir. Sevgili, bakışlarıyla fitne çıkarır, âşıklar arasında kıyamet koparır. Üçüncü mısra da gözlerin amansız olduğunu söyleyen şair, son mısra da dil kelimesini hem konuşma organı ve hem de gönül anlamında kullanır. Gözlerin dile gelmez olduğunu söyleyen şair, onları anlatmanın güçlüğünü dile getirir ve gözlerin gönül alıcı olduğunu ifade eder:

*Sihr ile sayyâd-ı cândur gözlerün
Fitne-i âhır zemândur gözlerün
Bileler kim bî-emândur gözlerün
Dile gelmez dil-sitândur gözlerün* (Nesîmî)

“Kırpigün” redifli aşağıdaki tuyuğda, kirpik âşığın canına kasteden hançere benzetilir. Kırpıklar âşığın gönül ülkesini fetheder. Aynı zamanda kan dökücü olan kirpik, siyah rengi ve acımasızlığıyla kâfire benzetilir. Kirpik bu yönüyle âlemi baştanbaşa zapt eder:

*Tiz ider cânuma hançer kırpigün
Kıldı dil mülkin müsahhar kırpigün
Hükm ile hûn-rîz ü kâfir kırpigün
Âlemi tutdı ser-â-ser kırpigün* (Nesîmî)

Nesîmî yüz için Hakk’ın kelamı ifadesini kullanır. Harfler ve sayılar arasında çeşitli ilgililer kuran Hurufilikte, insan yüzünün Tanrı’nın tecelli yeri olduğuna inanılır. İkinci mısra da yüz, cennet; son mısra da ise cennet bağının erguvanıdır. Üçüncü mısra da yüz için “âyet-i seb’â’l-mesânî” ifadesi kullanılır. “Seb’a” yedi, “mesânî” ise ikişer, ikilenmiş anlamındadır. Bu terkiplerle Fatihâ Sûresi kastedilir. Hurufilere göre, Fatihâ Sûresi’ndeki yedi âyete karşılık insan yüzünde dört kirpik, iki kaş ve bir saç olmak üzere yedi hat vardır. Fatiha Sûresi, Kur’ân’ın özüdür. Bu sebeple, Hurufilerce insan yüzünde âyetlerin görüldüğü kabul edilir:

*Hak te’âlânun kelâmıdır yüzü
Cennetün Dârü’s-selâmıdır yüzün
Âyet-i Seb’a’l-mesânîdür yüzün
Bâg-ı cennet ergavânıdır yüzün* (Nesîmî)

Hurufiler, on dört harften teşekkül eden huruf-ı mukattayı insan yüzündeki hatlarla ilişkilendirerek açıklarlar. Buna göre suret, tâ hâ ile yâ sîn; iki kaş, tâ sîn; yüz tûr; diş, ve’t-tîn suresine benzetilir:

*Sûretün Tâ Hâ ile Yâ Sîn imiş
İki kaşun sûre-i tâsîn imiş
Tûr imiş yüzün dişün ve’t-tîn imiş
Hak didi ‘ârif seni ol hüsn imiş* (Nesîmî)

Atâyî, âşığın gönlünün aşkın avaresi olduğunu söyler. Sevgilinin bakışları birer ok olup gönle saplanır ve âşığı yaralar. Bu yaraların herhangi bir ilaçla tedavisi mümkün değildir. Bu derdin dermanı yine derdi verende yani sevgilidedir. Âşık, gönlündeki yaranın dermanının sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudakları olduğunu ifade eder. Tuyuğunda cinas yapmayan Atâyî, “âre” sesleriyle zengin kafiye kullanır:

Gönlüm oldu aşkının âvâresi
Gamzenün gitmez gönülden yâresi
Derdime çok istedüm dermân velî
Yoğ imiş la'linden özge çâresi (Atâyî)

Atâyî, bir diğer tuyuğunda sevgilinin yanaklarını güle benzetir. Sevgilinin sümbül saçları rengi ve kokusu itibariyle sanki reyhandır. Âşık, canı tenden çıksa bile gam çekmez. Çünkü, o artık canı yerine cananını yani sevgilisini koymuştur:

Dil-berin haddi gül-i handân durur
Şol mutarra sünbülü reyhân durur
Cân eğer tenden revân olsa ne gam
Ehl-i aşkuñ cânı çün cânan durur (Atâyî)

Fatih'in veziri Ahmed Paşa aşağıdaki tuyuğda "al" kelimesinin farklı anlamlarından yararlanır. Şiirde "al", hem kırmızı, hem bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, hem de Farsça hile (âl) anlamındadır. Şair, sevgiliye yanağı al, giydiği al diyerek seslenir. İkinci mısradan ala gözlü sevgiliden can almak için âl yani hile etmemesini ister. Üçüncü mısradan âl (hile) ile sevgiliden bir buse aldığını söyler. Son mısradan ise şair, sevgiliye verdiği buseden dolayı pişmanlık duyuyorsa onu geri almasını teklif eder. Gelenekte âşık sevgiliye hiçbir zaman kavuşamaz. Şiirde ise şair sevgiliden buse aldığı iddiasındadır. Burada Fuzûlî'nin "Aldanma ki şair sözü elbette yalandır" mısraı akla gelir. Ahmed Paşa'nın dörtlülüğü tam bir mâni edasındadır:

Ey yanağı al ü vey giydiği al
Ala gözlüm etme cân almaga âl
Âl ile bûsen aldum dostum
Ger peşimân olduñ ise yine al (Ahmed Paşa)

Aşağıdaki tuyuğda Ahmed Paşa, "gül" kelimesinin farklı anlamlarından yararlanır. Birinci, üçüncü ve dördüncü mısradan gül, çiçek anlamında, ikinci mısradan gülmek anlamındadır. Şair, son mısradan hikmet yüklü atasözü mesabesinde bir söz söyler:

Dost bâğından belâlî bülbüle bir gül yeter
Gözlerüm kan aglasın tek yüzüme bir gül yeter
Gerçi söz bâğında çok nev-rûz olur güller biter
Bir gülîstândan nişân vermege bir kaç gül yeter (Ahmed Paşa)

KAYNAKÇA:

- Ali Nihat Tarlan, *Ahmet Paşa Divanı*, Akçağ, Ankara 1992.
Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yay., Ankara 1999.
E. J. Wilkinson Gibb, *Osmanlı Şiir Tarihi, A History of Ottoman Poetry I-II*, Tercüme: Ali Çavuşoğlu, Akçağ Yay., Ankara 1999.
Fatih Usluer, *Hurufilik, İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*, Kabalcı Yay., İstanbul 2009.
Fuat Köprülü, "Tuyug", *Edebiyat Araştırmaları 2*, Akçağ Yay., Ankara 2004, ss. 181-209.
Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., İstanbul 2002.
Hüseyin Ayan, *Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni I-II*, TDK Yay., Ankara 2002.
Muharrem Ergin, *Kadı Burhaneddin Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1980.
Recai Kızıltunç, "Türk Edebiyatında Tuyug ve Bazı Problemleri" A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı: 37, ss. 107-126.
Sehî Beg, *Heşt Bihişt*, Haz. Haluk İpekten vd., Ankara 2017 <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,191370/sehi-beg-hest-bihist.html>

ÇOCUK ŞİİRLERİ

Qeşem İSABEYLİ

AĞAÇLAR

Kesdi yel, yağdı qar–
Üşüyecek ağaclar.

BAHAR

Evimizin damında kar kalmadı;
Yağdı gitti boz bulutlar, kalmadı.
Birce günde göle döndü gölekler,
Beşçe günde dize çıktı çöl-çimen.

EKMEK – BEREKET

Babamla tezden avluya düştük,
Yere bir elce ekmek düşmüştü.
O boyda kişi çöküp diz üste,
Götürdü, öptü, koydu göz üste!

ÜÇ KİŞİ...

Babam tekdi,
Atam tekdi,
Tekem men;
Tek – Allahdı,
Tek – Dünyadı,
Tek – Veten.

TORAĞAYLAR

El götürmez yoldan-izden,
Kar da bassa yeri dizden;
Nağme deyer şirin-şirin,
Saya salmaz
Yaydı, qışdı, torağaylar.
Yolda taşıdı,
Gökde kuşdu torağaylar.

AĞLAYA GÜLE

Köksal CENGİZ (Niyazkâr)

Dünya durağında müthiş bir hızla
Ömürler geçiyor ağlaya güle
Ne eksik yazılı ne de bir fazla
Ömürler geçiyor ağlaya güle

Sen de eğlenirsin sayılı vakit
Her nefeste biter eldeki nakit
Bozulmaz Mevla'yla yaptığın akit
Ömürler geçiyor ağlaya güle

Söz maksadı tartsın dildeki yayda
Kalpleri kırmaktan kim gördü fayda
Nice cevher saklı bir asil soyda
Ömürler geçiyor ağlaya güle

Ömür dediğin şey oyun eğlence
Niceleri gitti ecel gelince
Dudaktaki arzum “Allah” son hece
Ömürler geçiyor ağlaya güle

Madem bu hayatın her şeyi yalan
Kör şeytan ruhunu etmesin talan
Ne mutlu hakkınca Hakk'a kul olan
Ömürler geçiyor ağlaya güle

Bazen hazan vurur bazen yaz eder
Gönül ancak sevdiğine naz eder
Ölüm gelir gül tenini toz eder
Ömürler geçiyor ağlaya güle

HÜZÜN SENFONİSİ

Rukiyye AYDIN

Tek sen misin ey gönül kırıları kırılan?
Bir nihavent sesinde can evinden vurulan
Niçin yüce dağları söküyorsun yerinden
Gökyüzüyle söyleyip sızlıyorsun derinden
Âleme bir bak hele, gözlerini çevir de
Diline vâkıf olup yüzünü bir “çevir” de!

Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Güftesiz bir bestenin sevdasına boyandım

Şarkılara sor önce, besteleri süzerek
Ritmiyle hem-hâl olup deryasında yüzerek
Sormadan dönme sakın, sesi kime ulaşır?
Nihavent benim ile söyle neden uğraşır?
Hicaza dalma sakın yanarsın ciğerinden
Hüzzam alıp götürür, olursun diğlerinden
Âlemlerin sırrına ritmiyle eşlik eder
Her âşığın dilinde mâşukunu zikreder

Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Güftesiz bir bestenin sevdasına boyandım

Güneşe sor ey gönül; kendini neden yakar?
Âlemi aydınlatır, sinесinden lav akar
Deste deste sunarken ışığı dünyamıza
Fersah fersah yücelir kurulur hülyamıza
Âşıklar bekler onu, gecenin göğü bekler
Dert ile tükenmişler, tanyeriyle emekler
Bıçak gibi keskindir bakışı gözümüze
Sımsıcak bir sevdıyla sokulur özümüze
Sanırsın ki ey gönül; habercisi yarının
Oysa yanar özün de, özlemiyle yâr'ının

Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Güneşsiz bir ateşin sevdasına boyandım

Geceye sor ey gönül; neden göğü karadır?
Âşıkları dert küpü, sineleri yaradır
Kaç âşığın sırrına, yıldızı şahit olur
Her dua her niyazı, göklerde ahit olur
Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Sabahsız bir gecenin sevdasına boyandım

Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Sabahsız bir gecenin sevdasına boyandım

Toprağa sor ey gönül; bağı neden yaralı?
Sinesini ezelden, Âdemoğlu saralı
Dinle bir bak ne diyor sanki ana yüreği
Dinler iken yavaşça, yavaşça sal küreği
Sırtındaki vebali ezel kadar uzaktır
Havva'nın adımları onun için tuzaktır
Su ile karılınca Âdem çıktı meydana
İnsanoğlu yerleşti toprak dediğin hana
Kırletilmesin diye, adımlara yalvardı
Sen bağına vurdukça sarardıkça sarardı
Aldı sonra koynuna yüce Âdemoğlunu
Sarıp örttü üstünü, nice Âdemoğlunu

Yıllar yılı işte ben, bu ses ile uyandım
Topraksız bir mezarın sevdasına boyandım

CANINI YAKMA

Fatih KANDEMİR

Dile gelmeyen aşktır bizde olan mu'teber
Aşkını ikrâr için dilin canını yakma
Aşkın son şarkısını söylemiş sana kader
Aşkı saz etmek için telin canını yakma

Sevdiğin yâr köyünden silinse de izlerin
Sükût etmek yüzünden bir sır olsa sözlerin
Kalbinin acısından bulut olsa gözlerin
Hüzün yağmuru olup selin canını yakma

Bozulsa istikrârın sen olsan bir kararsız
Görüp bilsen çektiğin tüm çileler yararsız
Yine sen aşk işinden çıkmak için zararsız
Şerre bel bağlayıp da belin canını yakma

Aşkta mevsim hep bahar demişler ne yalan şey
Zaten ilkbahar diye ağlıyor ya hep bu ney
Deseler bilmeyenler söylesene derdin ney
Sen de bir ney olup da dalın canını yakma

Herkesin aşk yarası kendi içerisinde
Bazısının yarası görünür derisinde
Belli sen bu yaranın acı kederisin de
Fâş edip de derdini kulun canını yakma

Sen âşıksın ama aşk senden uzağa düşmüş
Senin gibi çok âşık böyle tuzağa düşmüş
Senin gönül fidanın kuru bir bağa düşmüş
Sen de düşüp de çöle çölün canını yakma

Bu ozan son sözünde bir ihtar daha versin
Dua etsin ki Allah ona yâr daha versin
Sonunda ne çare ki âh u zâr daha versin
Kemahlı bülbül olup gülün canını yakma

İKİ ŞİİR

Özcan GÜLÇİN

İNSAN VE SERVİ

Serviler göğe doğru başlarını kaldırmış
Nice renkli hayatlar burada noktalanmış

Şehrin تنها köşesi hem de uzakça bir yer
Ne kadar istemesek son durağımız o yer

Bu zarafet bu endam söyle hiç sevilmez mi?
Güzelliğinin sırrı nedir hiç bilinmez mi!..

Bekle ey güzel servi gölgene geleceğim!
Köklerine sarılıp dalında güleceğim

Çürüyecek bedenim sana hayat verecek
Sana bakan hangi göz sende beni görecek?!

Sana öyle yakından hayran hayran bakmalı
Hem başlangıç hem bitiş sende daha anlamlı!

ARAYIŞ

Hâl-i pürmelâlimi soyunup kıyılarda
Yaksam gemilerimi açılsam ummanlara!

Özgürlük rüzgârına açıversem bağrımı
Efkârımı bıraksam o masmavi sulara!

Alıp götürsün sular içimdeki kirleri
Alıp götürsün beni yepyeni dünyalara!

Kavganın, hırsın, kinin olmadığı yer olsun
İnsanlar özlem duysun anbean sevdalara!

Ya edebiyatımızın “esas oğlan”ı olduğundan ya da biraz şiirle iştigal ettiğimizden olsak gerek ki her ay gelen onlarca dergi arasında öncelikle şiirleri okumaya başlarım. Öyle şiirlerle karşılaşırım beni alır götürür, öyle şiirlere rastlarım kafamı vuracak yer ararım. Şiiri biraz tanımama rağmen anlayamadığım, anlamlandıramadığım, şiirdir ya da değildir diye bir kategoriye koyamadığım ne kadar şiir yayınlanıyor- sa o kadar şiir adına kaygılanıyorum.

Şiire ne kadar değer veriyoruz, şiir bizim için nedir, masanın başına oturup bilgisayarın karşısına geçtiğimizde ya da elimize bir kâğıt kalem aldığımızda birden bire şiir yazıyorsak, ya şiiri bilmiyoruz ya da yazdıklarımızı şiir diye okuyucuya “yersen de bu yemezsen de bu” diye üzerine üç beş imge ekeleyerek servis yapıyoruz. Divan şiirini, halk şiirini bilmeden “modern şiir” yaftası yapıştırıp -bu tür şiirlerden başkasını kuştan saymayan- dergilerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Onar da yayınlıyorlarsa içten işe biraz “köylü”lük “yafta”sıyla anılıyorlardır.

İlkokul ikinci sınıfa giden oğlum bir akşam “baba ben çok şanslı bir öğrenciyim çünkü sen şairsin öğretmenimiz bizi bugün bir astostik şiir ödevi verdi, yardımcı ol da bu ödevi yapalım” dedi. Öğretmene bak hizaya gel. Günümüz modern şiirini yazdıklarını sanan şairlerin bile çoğunun nasıl yazıldığını bilmedikleri “akrostiş” şiiri, ilkokul ikinci sınıf öğrencileri ödev olarak yazacaklar. Neyse uzun yazının kısası öğretmenin vermiş olduğu Bayrak konulu akrostiş şiirin nasıl yapıldığını anlattım, oğlum şiiri yazdı, kâğıdın kenarına da bir kare çizip içini bayrağın rengine boyayıp ay yıldızı da yerine koydu. Bu şiir ne kadar şiir olduysa iyi bir şiir okuru olmadan şiir talimi yaparak şiirin köklerine inmeden yazılan şiirler de o kadar şiir oluyor.

Gelelim bize dokunan şiirlere. Sıtkı Caney, *Layya* şiir kitabından bu güne hem hecenin izini süren hem de serbest şiir yazan gelenekten haberi olan, geleceğe şiiri kalacak şairler arasında olma azmiyle yazmayı sürdürüyor. *Türk Dilinde Köroğlu’yla Kırk Rüya* başlıklı şiirine serbest şiir olarak başlasa da araya hecenin klasik 11’li ölçüsünü serpiştirerek, şiirin ana damarının hece şiiri olduğunu çaktırmadan işliyor. İşte o şiirden bizi çarpan bir bölüm:

Yiğit yarasını kendi deşermiş
Aklına gönlünde mezar eşermiş
İçin için yanar aşkla pişermiş
Aşk ki tek hakikat, aşk ki tek rüya
Köroğlu ‘her yanın aşka ver’ demiş
‘sırtın verme beli bükük dünyaya’¹

Ahmet Doğru “cemâziyelevvelini” bildiğim bir şair. Şiire başladığında hece şiiri talimleri yapıyordu. Üniversitede okumaya başladığı yıllarda ne dediğini ne yazdığını kendisinin de bilmediği “modern” şiirler yazdı. Ahmet Doğru’nun bu şiirlerinin kendi duygu dünyasıyla örtüşmediğini imalı şekilde söylemeye çalıştıkça benden uzaklaşmaya başladı. Sabırla, Ahmet Doğru’nun kendi duygu mecrasına çekileceği zamanları bekledim. Demek ki beklemem boşuna değilmiş. İşte Ahmet Doğru’nun kendisi olduğu bir şiirden bize dokunan dizeleri:

Ecel gözler can kuşunu, siper bulmak mümkün değil
Dünya bizi bırakmadan, biz dünyayı bırakalım²

Şiirin geleneksel şiir mi değil mi olduğuna bakmam, bir şiir insanın ruhuna ne kadar dokunuyorsa o kadar şiirdir. Divan şiirine “geçmişte yazılmış bürokrat” şiiri, hece şiirine de “modası geçmiş” şiir olarak bakmam. Bugün her iki şiir türüne de “eski şiir” günümüz şiirine de “modern” şiir diyenler varsın desin. Şair kendini nasıl ifade ederse etsin, şiiri nasıl yazarsa yazsın ama lütfen şiir yazsın.

Bünyamin Doğruer de edebiyat dergilerinde son yıllarda sık sık görünmese de yaklaşık otuz yıldır kendine özgü islami kaygılarını diri tutarak yazan ender şairlerden birisidir. Şiirlerinde ümmet bilinci temasını işlemekten geri durmadı. (Bu yazı arasında *Yolcu*’yu arıyor telefon numarasını istiyorum. Kocaeli Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğretmenliğine devan ettiğini öğreniyorum.) İşte o şiirlerinden bize dokunan bir bölümü:

¹ Sıtkı Caney, *Türk Dili*, s.30, Sayı 783, 2017

² Ahmet Doğru, *Bizim Külliye*, s.76 Sayı 74, 2017-18

*Bu masal dünyada
Yaşamak dediğin
Gül renkli sayfalar arasında
Belki de dalgaların arasında bir iz
Ya da hüznün kelekleri içinde
Kerbela çiçeği³*

Adem Konan “yedi dergide sekiz şiiri yayınlanan” bir şair değildir. Geleneksel şiirimizi iyi bilen bir şair. *Temür Melik Dedekurt* mahlasıyla hece şiirleride yazmışlığı, *Gündönümü*, *Şardağı*, *Kanat*, *A'râf*, *Uzun Sokak*, *Son Duvar*, *Kurgan* gibi dergilerinin yayınlanmasında alinteri dökmüşlüğü vardır. *Irmağın Yakarışı* isimli bir kitabı var ona da yıllardır ulaşmaya çalışıyorum.

Adem Konan şiir üzerine kafa yoran, şiir üzerine dost meclislerinde konuşan, ama konuştuklarını yazıya dökmeyen, bu güne kadar -bildiğim kadarıyla- bir söyleşisi yayınlanmayan ara sıra dergilerde görünen az yazan çok okuyan aynı zamanda şiirlerimi eleştiren fikirlerinden faydalandığım ve fikirlerinden başkalarının da faydalanması gerekliliğine inandığım bir şair.

Şiir talimine çıkan genç ya da şiire geç başlayanların mutlaka dinlemesi fikirlerinden istifade etmesi ve gösterdiği yolda yürünülesi bir usta şairdir. Adem Konan bu bilgi birikimini kendisiyle götürürse hem kendi adına yazık etmiş olur hem de Türk şiiri adına diye düşünüyorum.

Netekim Adem Konan tepeden tırnağa şair, birikimlerinin kapalı olduğu o kapıyı açacak bir anahtar mutlaka vardır. Bize de o kapının ne zaman açılacağını beklemek düşecek anlaşılan.

Uzun sözün kısası, Adem Konan'ın bize dokunan tümtüs bir şiiri ile sözü şiire bırakalım:

*Ağaçlar ağaç gibidir
Taşlar taş
Ne zaman bakarsan suya, su gibidir
Gökyüzü gökyüzü gibi
Gönerirsin*

*Uzaklar bildiğin uzak
Yakınlar bildiğin yakın...
İnsan da öyle sanırsın
Duruşuna, bakışına sözlerine
İnanırsın*

*Kuşları da bilirsin, el sallasan uçar
Böcekleri de dünyadan habersiz
Hele çiçekler ki yürür kendi yolunda
Seni hiç yanıltmazlar, neyse o
Sevginle sınanırsın*

*Dünya kurulalı beri
Benzemese de birbirine renkleri, şekilleri
Her şey kendisi gibi
İnsan da öyle sanırsın
Omuzlarsın, gülümersin
Yaslanırsın*

*Olup biteni dünyada, her bir şeyi
Dokunarak, dinleyerek, hissederek anlarsın
Oysa ne kadar tuhaf insanı insan zannetmek
Ol görüp kavrayamazsın
Yanılrısın⁴*

3 Bünyamin Doğruer, *Yolcu Dergisi*, s.29, Sayı 86, 2017

4 Adem Konan, *Kurgan*, *Edebiyat Kültür Dergisi*, s.113, 38. Sayı, 2017

UZAKTAKİ ŞAİRE

Ahmet YALÇINKAYA

Seninle bil ki aynı ılığı işitmiştik
Aynı zgr sular da sakladım saf yüzünü.
Dřlerden acı szdk masallara eriřtik
Tüm dillere taşırım başımda her sözünü.

Buęulu gözlerinden düşen ziyaya doymam
Gözlerin ki ateři yetimlerin aynası.
Aklıma ağır saın, olsun yerlere koymam
Yer değil gökler eker şehitler için yası.

Toprağa düşen ocuk bakışı sarsar seni
Alnında zaman aşan yürekleri taşırsın.
Her kurřun alır gider biraz güzellięini
Söz güzeli olur da seslere karışırsın.

Fanilik gerçeęimiz, bel baęlama řanına
Yeter adını bilsem, glgeni tutsam senin.
Ey şiir prensesi katıl gl kervanına!
Kaybı olmaz sonsuzluk iklimine gidenin.

HECE TAŞLARI 3. YIL FİHRİSTİ

15 MART 2017-15 ŞUBAT 2018

AKBAŞ, Ali / 33/4 Şiir ve Gelenek

AKKANAT, Cevat / 30/19 Maniler, 32/20 Maniler

AKSOY, Rafet / 25/16 Bülbül

AKTAŞ, Osman / 26/7 Tanırlı Aşık Yener, 29/16 Bir Nazarcı Bulup Nazar Verdirsem

AKYÜZ, Birkan / 31/7 Neye Yarar, 35/18 Gözlerin

ALİOĞLU, Hacer (Yakutî) / 29/22 Demişler Hiciv, 33/23 Rüzgâr'ım

ALTUN, Kadir / 29/20 Derman Sende Saklı, 36/14 Söz Demi

ANIK, Esat / 25/21 Kaç Sene

ASLANBEYLİ, Elnur / 31/9 Boy-Boy; Ağlar

Âşık Cemal Divani / 26/11 Kime Ne Bundan, 33/22 Dünya

Âşık Muhsinoğlu / 28/15 Ne Ki, 32/19 Haber Ver

ATASOY, Ali Rıza / 28/7 Yağmur Yağıyor Sen Gidiyorsun, 32/20 Kabristan

ATILGAN, Halil / 30/12 Türkülerde Ahraz Dile, Bülbül Güle, Arı Bala Gelir, 31/22 Üç Ünlü Türkü ve Âşık Hüseyin/bir, 33/12 Gayrı Dayanamam Ben Bu Hasrete ve Âşık Hüseyin/iki, 35/13 Bilemedim Kıymetini Kadrini ve Âşık Hüseyin/üç

ATMACA, Tayyib / 25/2 Bahar Sancısı, 25/21 Nevruziye, 26/2 Kapının Dili, 26/21 dOkunan Şiirler -1-, 27/2 Yarası Var İnsanın, 28/2 Park Alanı, 28/21 dOkunan Şiirler -2-, 29/2 Boş Mezar, 30/2 Her Yerde Yangın Var, 30/21 dOkunan Şiirler -3-, 31/2 Eylül, 32/2 İncelir İncinir Kalbi Olanlar, 32/22 dOkunan Şiirler -4-, 33/2 İnsan İçimize Geri Dönelim, 34/2 Elli Beş Basamak, 34/22 dOkunan Şiirler -5-, 35/2 Üç Gül Yaprığı, 36/2 Eylül, 36/2 Kuru Gürültü 36/22 dOkunan Şiirler -6-

AVCI, Ramazan / 34/11 Özgül Ağırılığı Aşk Olan Şair: Bahaettin Karakoç

AVŞAR, Mehmet / 27/3 Yeter, 33/3 Yetmez

AYCI, Mehmet / 25/3 Eşikten, 33/6 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yedi

AYDEMİR, Süleyman / 31/14 Gözlerin

AYDIN, Rukiye / 36/20 Hüzün Senfonisi

AYDINOĞLU, Kanan / 26/17 Yunus Ömrü

BALABEYLİ, Faig / 35/17 Bağışla Beni...; Bir Kimse Bilmedi

BARIŞ, Rabia / 30/10 Yavrum

BAŞ, Mehmet / 26/18 İz mi Var, 29/18 Yerleşik Hayat, 32/24 Haber Sal Sevdiğim

BAYRAM, Fazlı / 31/20 Gel Gidelim Dostlar Bize Gülmesin

BAZ, İbrahim / 26/16 Yangın

BEDİR, Emrullah / 26/19 Özlüyorum; Benim Suçum Günahım Ne

BERBERCAN, Mehmet Turgut / 28/15 Bir Ada

BEYAZIT, Durmuş / 35/10 (...)

BEYAZLI, Vahdettin Oktay / 31/11 Utansın

BİLGİÇ, Züleyha Özbay / 29/19 Zevrevan

BOYUNDURUK, Erol (Giryani) / 25/20 Geldim Sana, 29/22 Karakoç'a Mektup, 33/21 Soma Şehitlerine Ağıt

BULUT, İlhami / 30/3 Hüthüt Çılgılığı, 33/19 Gönül

BÜYÜKBAŞ, Nurettin / 27/24 Zaman ve Mekân, 35/11 Gül

- CAN, Cahit** / 25/17 Yollar; Annem, 28/10 Benim, 32/19 Boşa Kaldı, 34/21 Töre Bozuldu
- CANEY, Sıtkı** / 34/3 Azize “Yerlilerin Şarkısı” II
- CENGİZ, Köksal (Niyazkâr)** / 28/20 Ağlayan Yüreğim Gözlerim Değil, 30/10 Geçeriz, 33/22 “Gell” Emrini Duyunca, 36/19 Ağlaya Güle
- CESUR, Hasan Hüseyin** / 27/15 Acz; Aşk ve Kelebek
- ÇAKIR, Savaş** / 31/14 Bakışların
- DARA, Osman Bölükbaşı** / 25/20 Bozkırın Tezenesi; Neşet Ertaş
- DAYANÇ, Muharrem** / 29/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/üç
- DEMİRCİ, Berat** / 31/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/beş
- DEMİRKIRAN, Ecir** / 26/15 Bunca Yıldan Ne Kaldı; Bir Yanım Cehennem
- DOĞRU, Ahmet** / 26/19 Akıl Kayması, 30/9 Düş Yolları, 36/9 Güzeller Şahı
- DÖVRAN, Rahile** / 26/20 Oxşa Mâni
- DURMAN, Nurettin** / 26/3 Gazel, 28/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/iki
- DURMAZ, Mehmet** / 31/24 Ters Öğüt, 33/24 Leyla’dan Geçme Faslı
- DURMUŞ, Hayrettin** / 31/20 Sen Gideli Ceylan Ağlar Dağlarda
- DURNA, Ahmet Süreyya** / 34/10 Kardeşlik Türküsü
- EFE Ahmet** / 31/3 Ne Fayda, 34/8 Bir Garip Kul, 36/8 Ya Ne Verdi O Yâr Bana
- EKER, Tahir** / 28/18 Hüzün Değmiş Gözlerine
- EKİCİ, Mehmet** / 25/6 Pürvan Et Beni
- ELİTAŞ, Hikmet** / 26/10 Mevlâm Dilerse; Mevlâna Dergahında
- ERKENEKLİ, Mustafa** / 29/16 Aşk Ağusu
- ERDOĞAN, Kenan** / 27/19 Açar; Gel
- EROL, Salih** / 33/16 Yunus’a Bir Nazire
- EVREN, Mustafa Ökkeş** / 29/12 Ninniler Ne Söyler, 31/15 Çocuk Edebiyatında Mizah ve Nasred-din Hoca Fıkraları, 33/9 Beş Vakit
- GERMANOĞLU, Osman** / 25/7 Kerküklü Gencin Ağrısı; İnsan Olanın
- GÖNÜL, Şahine** / 34/17 Bin Yol Gider Bir Yere Bir Gider Bine Doğru
- GÖRGÜN, Fikret** / 29/19 Erenler, 33/16 O Kervanda
- GÖRKAŞ, İrfan** / 25/18 Platon Düşüncesinde “Şiir-i İlhamî”, 32/14 Câmî’de Şiir Ahlakı
- GÖZÜKARA, Mehmet** / 29/10 Dönüşü Yok, 35/23 Var-Olur (Atışma)
- GÜLBAHAR, İlker** / 32/21 Yakup Dergahında Başköşe, 35/18 Gülbahar
- GÜLÇİN, Özcan** / 31/11 Baktım Zaman Perdesine, 36/21 İnsan ve Servi; Arayış
- GÜRKAN, Halil** / 29/23 Çatlar Zaman
- HASANNEBİOĞLU, Cumali Ünalı** / 25/4 Şiir Üzerine Konuşmalar -10- Türkiye Yazarlar Birliği Konuşması, 27/4 Şiir Üzerine Konuşmalar -11- Osmanlı Padişah Şiirlerinin İnsanî Altyapısı, 35/3 Ne Sorulur Ne Sorulmaz, 36/4 Şiir Üzerine Konuşmalar -12- Ardahan Üniversitesi Konuşması
- HOSAB, Fahri** / 25/9 Tahassür, 31/10 Serâpâ Aşk, 34/9 Şehitler
- İŞİK, Mustafa** / 25/7 Haykırış
- İLBEY, Ahmet Doğan** / 28/19 Dil Şehrinde Yaşamak, 30/7 “Ömürlük Yara”, 33/10 Kitap ve Dil
- İSABEYLİ, Qeşem** / 36/19 Ağaçlar; Bahar; Ekmek-Bereket; Üç Kişi...; Torağaylar
- İZZETİ, Səvavət (Əndəlib)** / 26/15 Gəzirəm
- KAFTAN, Ekrem** / 29/10 Çocukluk Hayalleri, 32/9 Ölüm, 34/8 Boğaziçi’nde Mehtap
- KAHRAMAN, Kadir** / 28/20 Bu Hamal Başka Hamal, 33/20 Gerçek Suçlular

KAHRAMAN, Nuri / 27/21 Maniler Bize Ne Söyler
KALENDER, Haşim / 28/10 Gözür Gölün Kapısı
KANDEMİR, Fatih / 36/21 Canını Yakma
KARA, Yunus / 29/15 Ben Senin Akranın Değilim Ki Aşk
KARADAŞ, Sebahattin / 30/20 Yalnızlık, 35/22 Çakma Âşıklar
KARAMIZRAK, Seyfettin / 29/3 Sessizce
KARATAŞ, Taner / 26/11 Baş Tacı (Tecnis), 33/17 Budala (Cigalı Tecnis)
KAŞIKÇI, Ali Rıza / 32/21 Gözümde Tüter, 36/9 Hicran Mektubu
KAYA, Hüseyin / 28/24 Sessiz Rüya
KILIÇ, Lütfi / 29/20 Şairim, 36/15 Hoşuma Gider
KILIÇ, Seyit / 25/22 Çeyrek Kâfiye Var Mıdır?, 28/11 Bende/Cinas, 31/12 Saf Şiir
KOCA, Erol / 26/20 Vatan Sağ Olsun, 33/23 Gel Diye Diye, 36/15 Türk'üm Ben
KOCAGA, Durani / 25/16 Yazık Sana
KOZANOĞLU, Ömer Kaplan / 31/9 Çerçi
KÖKSAL, M. Fatih / 29/24 Gazel, 32/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/altı, 35/8 Mevlüt
KURBANOĞLU, Mustafa / 35/22 Yenik Düşüm
KURTOĞLU, Mehmet / 27/19 Değil, 31/8 Gibisin, 35/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/dokuz
KÜRÇAYLI, Əliağa / 28/3 Gecələr Ay Olmaq İstəyirəm Mən
MALKOÇ, M. Nihat / 26/12 Bayrak Şairi: Arif Nihat Asya, 34/24 Kerkük Mesnevisi
MARAŞ, Mehmet Atilla / 36/10 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/on
MEHDİYEVA, Fergane / 29/9 Adam Adamı Üşüdür, 36/8 Dünyada Olanın Nəyi Düzdü Ki
MERT, Metin / 36/14 Mevsimler
METLEB, Elmeddin / 35/19 Burası Vatandı
MORTAŞ, Yasin / 25/24 Çelikleşmiş Uzlet Risalesi, 31/6 Kuşları Kanatsız Kudüs Risalesi (El Ak-sa'nın Gözyaşı), 35/24 Sessizliği Yırtılan Günlere Derkenar
MUTLU, Ali Kemal / 26/17 Emmi, 30/9 Sinem Parça Parça, 33/21 Gece/Hece, 36/3 Akar Gazeli
NEMET, Vuqar / 32/3 Köyden Göçen Ağaç
NARLI, Mehmet / 34/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/sekiz
NOYAN, Erdal / 32/9 Berceste Dizeler
OĞUZ, Mustafa / 29/17 Gönül Gazeli
ÖNDER, Hızır İrfan (Sükûti) / 29/18 Kanma!..., İhtar, 35/11 Benim
ÖZALP, İsmail Kutlu / 35/23 Var-Olur (Atışma)
ÖZÇELİK, Mustafa / 28/9 Şairin Sesi, 29/11 Şiir ve Hayal, 33/18 Şiir ve Modernizm
ÖZDEMİR, Mehmet / 29/9 Kadınlar, 35/12 Çocukta Hercai Gülüşler Saklı
ÖZDEN, Yaşar / 30/20 Kalabalıklar
ÖZEL, Salih / 30/11 Hayat Okulu
ÖZHECE, A. Muhlis / 30/19 Suna'yı Tarif
ÖZMEL, İsmail / 31/21 Ne Güzelsin Boğaziçi
PAYAM, Nazım / 30/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/dört
PEKİN, Süleyman / 27/23 Notasız Melodi, 33/17 İllegal Yalnızlık
PEKSÖZ, Nuri / 26/10 Ansızın, 31/7 Sıla Özlemi

PEKTAŞ, Mehmet / 25/11 Osmanlı Hanedanında Bir Hanım Şair: Adile Sultan ve Hece Ölçüsüyle Yazdığı Şiirler, 36/16 Türk Edebiyatına Mahsus Bir Nazım Şekli: Tuyuğ

RAYMAN, Mehmet / 28/7 Daha

SADE, Mustafa / 35/10 Gazel-i Musannâ

SAĞIR, İbrahim / 25/10 Gazel, 29/23 Ayine-i Tefekkür

SAKAOĞLU, Saim / 26/4 Âşık Şiirine Müdahaleler -1- Âşık Şiirini Türküleştirilenlerin Şiire Müdahale Hakkı Olamaz!, 28/16 Âşık Şiirine Müdahaleler -2- Karaca Oğlan'ın Elif Şiirinden İki Kelime: Diye-Deyi, Abdal-Hayran, 30/16 Âşık Şiirine Müdahaleler -3- Ölmüş Âşıkları Dövüştürmeyelim!, 32/10 Âşık Şiirine Müdahaleler -4- Âşık Şiirlerini Kimler Karıştırıyor?, 34/18 Âşık Şiirine Müdahaleler -5- Âşık Halil Karabulut ile Âşık Abdülvahap Kocaman'ın Bir Savaş Destanı

SEFA, Majid Teymourifar / 25/9 Ağaç

SEMA, Gülnar / 30/11 Günlerin Bir Günü; Ayrılık Borcu

SERİN, Musa / 25/10 Sen Varsın

SEZGİN, Ahmet / 28/8 Aşk Medeniyetine Hasret

SUBAŞI, Muhsin İlyas / 27/16 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/bir, 28/12 “Kaldırımlar” Şairinden Alacağımız Ders

SUNKUR, Halil / 35/20 Nâbî'nin Hayatı ve İlmî Kişiliği

ŞAHAN, Eyüp / 28/18 Beraber Gidelim

ŞAŞMA, İbrahim / 27/20 Fâtıma-i Beyitler

ŞİHLİ, Afak / 34/9 Geç Gözümün Yaşından

ŞİMŞEK, Tacettin / 26/24 Maraş Rubaileri -1-, 33/8 Maraş Rubaileri 2

TAŞ, Gülten / 25/17 Savaşın Çocukları

TÜRKMEN, Şükrü / 28/8 Kurban Olduğum; Dosta Selamımdır, 33/9 Vurulmuş Gibi

TÜRKYILMAZ, Muhammet Emin / 29/21 Tek Taraflı Ayrılık, 30/15 Tek Taraflı Ayrılık

UFUK, Harika / 31/21 Hakkımı Helal Ettim

ULUTAŞ, Nurullah / 25/6 Son Nağme; Öykü, 27/15 Hicran Buğusu, 31/8 Yağmur, 35/12 Yollar

URFALI, Ahmet / 25/8 Şiirdir Damlada Deryayı Görmek, 30/24 Bergüzâr

USTA, Yasin / 27/23 Şair Beslenmesi, 33/19 Seni Anlatır

ÜLKER, Talat / 25/5 Aşk Peşrevi, 30/6 Mim

YALÇIN, Ümit Bayram / 35/17 Şeyh Galip; Yunus Emre

YALÇINKAYA, Ahmet / 36/24 Uzaktaki Şaire

YAŞAR, Ali (Dost Ali) / 31/10 Kimdir

YAŞAR, Habil / 34/21 Həbər Al

YAŞAR, Mehmet / 27/22 Mâh-ı Ramazan

YAVUZ, Mevlüt / 33/20 Alın Yazım Ol

YAZGAN, Bestami / 28/11 Canlar Can Evinden Yaralı Şimdi, 30/6 Yepyeni Destanlar Yazma Vaktidir

YILDIRIM, Halit / 29/17 Bigane Yar